

Waarom ik geen atheïst ben

*“Als je God hebt, wat mis je dan? En als je God mist, wat heb je dan?”
(Teresa van Ávila)*

De Franse denker Foucault constateerde dat in te veel debatten de protagonisten hun tegenstander zien als een vijand die verslagen moet worden. Dat is precies de houding die ik wil vermijden in dit artikel. Geloof is de belangrijkste schat in mijn leven. Dat is waarom ik deze “parel van grote prijs” wil delen, waarbij ik me de woorden van Teresa van Ávila aan het hoofd van dit artikel herinner.

Ik heb vier redenen gekozen om uit te leggen waarom ik geen atheïst ben. Ik zou er nog andere kunnen noemen, maar deze zijn de belangrijkste in mijn persoonlijke evolutie naar het geloof.

1. Het vervult niet de diepste menselijke behoeften: het is existentieel frustrerend

“Infelicissimus” (“zeer ongelukkig”). De filosoof Herbert H. Spencer liet deze woorden op zijn grafsteen plaatsen. Wetenschappelijk materialisme nam een eerste plaats in voor deze Britse denker. Te oordelen naar dit trieste grafschrift vulde het atheïsme van zijn filosofie niet de diepste behoeften van zijn wezen. Aan het einde van zijn leven, geconfronteerd met de dood, wanneer twijfels niet langer stil zijn en oprechtheid opduikt, verklaarde hij zich “diep ongelukkig”.

Ieder mens stelt zichzelf enkele essentiële vragen waarvan de antwoorden de basis van zijn bestaan vormen. Het zijn de pijlers die ons existentiële en emotionele welzijn ondersteunen. In mijn ervaring is de authentieke betekenis van het menselijk leven onlosmakelijk verbonden met God. In God vindt de mens de ware betekenis van zijn bestaan. Integendeel, atheïsme wekt frustratie op omdat het geen bevredigend antwoord kan geven op de **drie fundamentele levensvragen**, die de diepste behoeften van de mensheid weergeven:

- Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Behoeftte aan **identiteit**.
- Wat is het leven? Waarvoor ben ik hier? Behoeftte aan een **doel**.
- Wat is er na de dood? Waar ga ik heen? Behoeftte aan **hoop**.

Zonder God is het antwoord dat van de wijze prediker in het boek Prediker, mogelijk de eerste existentialistische verhandeling in de geschiedenis: «Ijdelheid der ijdelheden! Alles is ijdelheid!... Daarom kreeg ik een afkeer van het leven, want kwaad scheen mij het werk, dat onder de zon geschiedt: het is alles ijdelheid en najagen van wind» (Prediker 1:2, 2:17).

Als je eerlijk over leven en dood buiten God nadenkt, is frustratie -een gevoel van leegte en absurditeit- de meest waarschijnlijke conclusie. De zin van het leven wordt onzin omdat atheïsme een toespraak is zonder hoop. Evenmin kan het vaste antwoorden geven over onze identiteit en ons doel. Dit is hoe de Franse denker Edgar Morin het herkent: “We voelen ons perplex en gedesoriënteerd omdat we weten dat we een kleine tol zijn die rond een vuurbal in de ruimte draait”.

Ik heb me altijd afgevraagd aan wie een atheïst bedankt bij het aanschouwen van een prachtig landschap, een wonder van de natuur of de orde van de kosmos. Is er enige voldoening of vreugde in het uitroepen van “Dank u, toeval, hoe goed heeft u het gemaakt”? Ik ben onder de indruk van de woorden die E. Hemingway een van zijn personages in de mond legde in een atheïstische parafrase van het Onze Vader: “*Onze Niets die in het Nergens zijn, uw Naam worde Niets; uw Niets kome*”. In het licht van zoveel leegte is het tragische einde van deze grote Amerikaanse schrijver niet verrassend. Als we van niets komen en naar niets gaan, is het leven ook vol met niets.

Hopeloosheid is inderdaad het grootste gebrek van het atheïsme. Een wereld zonder God is een wereld zonder hoop, een woestijn die vroeg of laat leidt tot **pessimisme** en **scepticisme**. Zijn dit niet de kenmerken van het hedendaagse Europa? De levensbeschouwing van onze postmoderne samenleving is een getrouwe spiegel van haar vitale scepticisme: “het is niet de moeite waard om aan de toekomst te denken, want ik weet niet wat deze toekomst zal zijn”.

De afwezigheid van hoop is een existentieel gif dat uiteindelijk alle gebieden van het leven vergiftigt. Als men eerlijk het leven beschouwt, leidt atheïsme tot wanhoop. Dit is de ervaring van illustere atheïsten zoals Jean-Paul Sartre toen hij in zijn boek “Misselijkheid” (“Nausea”) in een vlaag van oprechtheid verklaarde: “Misselijkheid verlaat me niet meer, misselijkheid ben ik zelf”. Bij een andere gelegenheid zei hij: “De weg van het atheïsme is lang en pijnlijk”.

Een ander veelbetekenend voorbeeld zien we in de houding ten opzichte van de dood. **Een leven zonder God leidt tot een dood zonder hoop, een leven vol geloof leidt tot een dood vol hoop.** Als psychiater ben ik een bevoorrechte getuige geweest van het grote verschil in de manier waarop gelovigen en niet-gelovigen de dood tegemoet zien. De eersten staan er met sereniteit en vrede tegenover. Degenen die geen geloof hebben, naderen het einde met veel meer onbehagen en onrust, soms vermomt in ironie of cynisme.

In mijn ervaring helpen de ogen van het geloof me om hoger en verder te kijken, waar ik *de God van alle hoop* vind. Het is mijn innerlijke overtuiging dat het atheïsme me nooit naar deze hoogten kan brengen, omdat het geen «veilige en vaste hoop» kan bieden (Hebreeën 6:19).

2. Geloven in de materialistische oorsprong van het heelal vereist veel geloof

Sir Fred Hoyle, vermaard kosmoloog en niet-gelovig natuurkundige, verklaarde: *“De mogelijkheid dat het heelal louter door toeval is gevormd, staat gelijk aan een orkaan die door een schroothoop heen gaat en een volledig gemonteerd vliegtuig achterlaat”.*

Het geloof van de atheïst vereist eerlijk gezegd een veel grotere inspanning van goedgelovigheid dan het christelijke geloof. Het is heel moeilijk te geloven dat *“evolutionaire mechanismen ons mens hebben gemaakt na miljoenen jaren van mutaties, fouten, successen en selectie”* (Erwin Neher, Nobelprijs voor de geneeskunde). Is dit geloof in toeval en absoluut vertrouwen in evolutionaire mechanismen niet veel groter dan geloof in een scheppende God? Voltaire, een overtuigd atheïst, verklaarde oprecht: *“Het heelal verontrust me, en ik kan me niet voorstellen dat dit horloge bestaat zonder zijn horlogemaker”.*

Niemand zou denken dat een ruimtevaartuig in staat is om de lucht in te stijgen, om de aarde te draaien en op de juiste plaats en tijd te landen zonder het zorgvuldige werk van talloze technici en experts die alles van tevoren tot in het kleinste detail hebben gepland. We accepteren dit als normaal, maar dan geloven we dat de veelheid van sterren die met rigoureuze precisie in de kosmos graviteren wordt beheerst door de wet van toeval en noodzaak, en dat deze perfectie is bereikt door *“mutaties, fouten en spontane selectie”*. Er is veel meer goedgelovigheid voor nodig –ik durf het geen geloof te noemen– om te geloven dat het heelal uit het niets is ontstaan en in stand wordt gehouden door uit toeval geboren wetten dan om in een scheppende God te geloven. Met andere woorden, ik ben geen atheïst omdat het voor mij veel logischer is om te geloven dat het leven voortkwam uit een wijze levende persoon -God- dan uit een blinde onpersoonlijke kracht.

Om deze reden maak ik mijne de woorden van de auteur Robert Morey¹ wanneer hij verwijst naar *“de zeven sprongen die atheïsten moeten uitleggen: Hoe...”*

*Alles uiteindelijk uit het Niets kwam
Orde van Chaos kwam
Harmonie van Disharmonie kwam
Leven uit Niet-Leven kwam
Reden van Onredelijkheid kwam
Persoonlijkheid van Niet-Persoonlijkheid kwam
Moraliteit uit Immoraliteit kwam.”*

---

¹ Robert Morey, *The New Atheism and the Erosion of Freedom*, geciteerd in *Jesus among secular Gods*, R. Zacharias en Vince Vitale, Faith Words, New York, 2017, p. 5

3. De mens kan God doden, maar hij kan zijn dorst naar God niet lessen

“Ik geloof niet in God, maar ik mis hem.”

Met deze opvallende uitspraak begint Julian Barnes, een Engelse romanschrijver, zijn autobiografie “Niets om bang voor te zijn” (*Nothing to be frightened of*, 2008). De ervaring van deze schrijver weerspiegelt die van miljoenen mensen, net zoals de psalmist het uitdrukte in een ander beroemd citaat: «Gelijk een hinde die naar waterbeken smacht... Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God» (Psalm 42:1-2).

De mens kan de dood van God verkondigen zoals Nietzsche deed, maar hij kan zijn dorst naar God, die vervormd of onderdrukt wordt, niet lessen. “Nieuwe religies” verschijnen met hun **seculiere goden** en mensen knielen voor hen. De kerken komen leeg te staan, maar seculiere tempels worden gebouwd waar deze nieuwe goden worden aanbeden met de vurigheid en toewijding die bij een religie horen. Het zijn de hedendaagse vormen van een geestelijkheid zonder God.

Veel mensen zijn tegenwoordig gefascineerd door het occulte, bijgeloof, horoscopen, astrologie, tarot, extatische ervaringen. Het zijn de **mysterieuze goden** die ze aanbidden zonder iets in twijfel te trekken, terwijl ze alles over de levende God in twijfel trekken. Ze hebben **een blind geloof** in de meest letterlijke zin, want ze geloven in een wereld van duisternis. De overgang van atheïsme naar mysterie-religies is een groeiend verschijnsel in onze postchristelijke samenleving.

Het is veelbetekenend dat Frankrijk, een land dat opschept over zijn secularisme, meer occulte professionals (zieners, mediums en dergelijke) heeft dan geregistreerde artsen. Helaas wordt Chestertons observatie waar: “Als iemand stopt met in God te geloven, is het niet dat hij in niets gelooft, maar dat hij in alles gelooft!”.

Dit alles leidt ons tot de conclusie dat atheïsme eigenlijk een vorm van religie is. Met het grote verschil dat, in plaats van je te “religeren”² met God, het atheïsme je “religeert”, je verbindt, met het materiële: “We zijn een stuk land... de waarheid zit in de realiteit die je omringt” bevestigt de beroemde atheïst Yuval Noah Harari.

4. Ik ben geen atheïst omdat de persoonlijke God van de Bijbel mij heeft geboeid

“Ik geloof niet dat God bestaat, maar als hij bestaat, heeft hij geen gratie van God”, zei een bekende Spaanse acteur. Wat voor soort God kende hij om tot deze

---

² Het woord *religie* komt van “religeren”, je te verbinden met iets of iemand.

bittere conclusie te komen? Het doet me verdriet om te zien hoeveel mensen God afwijzen zonder echt iets over Hem te weten. **God is de grote onbekende.**

Als men dieper graaft in de overtuigingen van een atheïst en het proces dat heeft geleid tot zijn afwijzing van God, wordt men getroffen door hun onwetendheid over wie de persoonlijke God van de Bijbel werkelijk is. Helaas gaan de twee betekenissen van het woord negeren -*niet weten en niet willen weten*- vaak samen in de atheïstische ervaring: ze kennen God niet en ze willen niets van God weten.

Daarom wil ik afsluiten met een woord van persoonlijk getuigenis, mijn eigen geloofsbeleving. Ik heb het atheïsme niet alleen afgewezen vanwege zijn beperkingen en tekortkomingen, maar vooral om een positieve reden: ik heb het licht gevonden dat de duisternis van het leven verlicht.

Wie is mijn God?

Mijn God is bijna het tegenovergestelde van wat veel atheïsten zich voorstellen: Hij is geen God van angst, maar van liefde; Hij is geen harde, onderdrukkende God, maar «lankmoedig en rijk aan goedertierenheid» (Psalm 103:8); Hij is geen God van grillige tirannie, maar van kostbare vrijheid; Hij is een nabije God die ik met mijn hoofd kan kennen en met mijn hart kan liefhebben; een God die, als Almachtige, zichzelf graag “Vader” noemt; een God die aan mijn zijde staat in mijn pijn en met mij lijdt; een God die, zijnde de absolute Waarheid, behagen schept in overtuigen in plaats van Zijn wil opleggen; een God met mysteries en raadsels -de *verborgen* God-, maar ook de God *geopenbaard* in Jezus Christus, «het beeld van de onzichtbare God» (Kolossenzen 1:15). Christus is de spiegel van God; in Zijn persoon en Zijn leven openbaart het Goddelijke karakter zich zonder schaduwen.

Ik ben geen atheïst, want ik heb in Jezus Christus de volledige zin van het *leven hier* gevonden en een vaste hoop op het *leven daar*. Ik heb ontdekt dat het laatste antwoord op menselijke frustratie alleen kan worden gevonden in het *overvloedige leven* dat voortkomt uit het geloof in Jezus: «**Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed**» (Johannes 10:10).

Te midden van het drama van een gefrustreerd leven in een frustrerende wereld, rijst de figuur van Jezus stralend op en opent de deur naar een nieuw, prachtig, superieur leven, kortom, een leven dat rijk is aan betekenis en hoop. Om al deze redenen ben ik geen atheïst.

Dr. Pablo Martínez

*Copyright © 2022, Dr. Pablo Martínez
Integrale reproductie, zonder wijzigingen, van dit artikel is toegestaan
wanneer de naam van de auteur en de bron worden vermeld
(<https://christian-thought.org/nl/>)*